

عنوان درس دوم : کلیات ۲

▪ سیر تاریخی فلسفه :

- ❖ **یونان** : مرکز نشو و نمای اندیشه های فلسفی
- ❖ **اسکندریه** : مروج اندیشه های فلسفی پس از ارسطو و منتقل کننده اندیشه فلسفی به اسلام، حران، انطاکیه
- ❖ **بنی امیه** : دمشق مرکز خلافت ، **دوران ظلم و سیاهی** ، تعطیل فعالیت های فکری ، **رکود فرهنگ اسلامی**
- ❖ **بنی عباس** : بغداد مرکز خلافت ، ورود ایرانیان به دستگاه خلافت
- « این هر دو واقعه، در تحول فرهنگی و نهضت ترجمه کتب علمی و فلسفی مؤثر افتاد »
- ❖ **هارون الرشید** : مؤسس بیت الحکمه یا خزانه الحکمه به توصیه یحیی برمکی در بغداد
- « بیت الحکمه مرکز تجمع اهل علم و فلسفه و مترجمان کتب علمی و فلسفی از زبان های گوناگون بود »
- ❖ **مأمون** : ترجمه آثار و کتب مختلف منطق، فلسفه، نجوم، ریاضیات، طب، ادب و سیاست از زبان های یونانی، پهلوی، هندی و سریانی به عربی اهمیت یافت. (به اندازه وزن کتاب به مترجم خنین بن اسحاق طلا می دادند)

▪ ترجمه های فلسفی :

- ❖ **حنین بن اسحاق** : آثار پزشکی
- ❖ **اسحاق بن حنین** : مترجم کتاب **نفس ارسطو** و **اخلاق ارسطو**
- ❖ **ابوشرمتی بن یونس** : استاد فارابی و مترجم شعر ارسطو
- ❖ **ابن ناعمه** : مترجم کتاب اثولوجیای افلوطین (بخشی از تاسوعات) که به اشتباه به ارسطو منسوب بود.
- ❖ **کندی** : نخستین فیلسوف اسلام و مصحح کتاب اثولوجیای افلوطین

▪ نتیجه ترجمه آثار یونانی به عربی :

- ❖ فلاسفه اسلامی با آرای حکمای یونان هم سخن شدند .
- ❖ فلاسفه اسلامی آرای حکمای یونان را نقد کردند .
- ❖ فلاسفه اسلامی نظام فلسفی نوینی را سامان بخشیدند .

▪ نکاتی چند

- **فلسفه و ایرانیان** : اندکی پیش از فتوحات مسلمانان، انوشیروان ساسانی در خوزستان مدرسه ای تأسیس کرد و بسیاری از کتب سریانی، هندی و یونانی را در آن جا گرد کرد. این مدرسه ۷ تن از فلاسفه نوافلاطونی را که از آن اخراج شده بودند به استادی پذیرفت و به آنان اجازه داد دانش خود را منتشر سازند. بدین ترتیب ایرانیان قبل از تسلط مسلمانان با فرهنگ یونانی آشنا شده بودند.
  - **فلسفه اسلامی** در آغاز به جهت غلبه **گرایش ارسطویی** به فلسفه **مشاء** معروف شد.
  - **ابن سینا** به اسکندر افرویدی از شارحان بزرگ ارسطو لقب فاضل متاخرین داد.
  - **افلوطین** در میان مسلمانان به **شیخ یونان** معروف است و پیروان او نوافلاطونی نامیده می شوند.
  - **ابراهیم مدکور** می گوید : مسلمانان مدت سه قرن به ترجمه آثار علمی و فلسفی و ادبی که ملل دیگر برای آنها به میراث نهاده بودند پرداختند . آنها این میراث عظیم را از شش زبان عربی ، سریانی ، هندی ، پهلوی ، لاتین و بخصوص یونانی گرفتند .
  - **مسلمانان** پرورش یافته دینی بودند که از یک طرف عالی ترین معارف توحیدی و عمیق ترین دیدگاهها را در خصوص جهان هستی تعلیم می داد و از طرف دیگر ، راه را برای تحصیل علم و حکمت هموار کرده بود.
- « الْحِكْمَةُ ضَالَّةُ الْمُؤْمِنِ فَاطْلُبُوهَا وَلَوْ عِنْدَ الْمُشْرِكِ »

▪ تاثیر فلسفه اسلامی در اندیشه غرب

- متفکران مسیحی در آغاز قرون وسطی با افکار افلاطون و نوافلاطونیان آشنایی داشتند. (عدم شناخت ارسطو)
- سیطره فکری اگوستین قدیس نوافلاطونی تا قرن ۱۲ میلادی ادامه داشت.
- از قرن « ۱۲ میلادی » آثار ابن سینا و ابن رشد به لاتین ترجمه شد و در اختیار متفکران مسیحی مغرب زمین قرار گرفت.
- متفکران غربی از طریق آثار فلسفه اسلامی علاوه بر کسب شناخت گسترده تر از اندیشه های ارسطو با ابتکارات فلسفه اسلامی که در راه سازگار نمودن اعتقادات دینی با اندیشه و استدلال فلسفی گام های بلندی برداشته بودند، آشنا شدند.
- از قرن ۱۳ میلادی به بعد عنصر درخشان عقل که در فلسفه اسلامی جایگاه خاصی داشت بر مسیحیت تأثیری آشکار بر جای نهاد.
- در قرن ۱۳ میلادی « دانشگاه پاریس » نخستین دانشگاه مغرب زمین بنیان گذاری شد.
- استادان برجسته دانشگاه پاریس، البرت کبیر و توماس اکویناس بودند که به شدت تحت تأثیر ابن سینا قرار داشتند.
- دانشگاه اکسفورد انگلستان از « راجر بیکن » بهره می برد که از نظر فلسفی از ابن سینا و از نظر علمی از ابن هیثم فیزیکدان بزرگ اسلام تأثیر می پذیرفت.
- تأثیر عقلانیت ابن سینا در فرهنگ غربی به حدی بود که مورخان فلسفه، اصالت عقل اروپائیان در عصر جدید را تا حد زیادی متأثر از فلسفه اسلامی می دانند.

▪ سیر تکامل فلسفه اسلامی

- ۱- آشنایی غربیان با فلسفه اسلامی به «ابن رشد» محدود شد و ازدید آنان فلسفه اسلامی پس از او به پایان خود رسید.
- ۲- فلسفه ابن سینا بوسیله شاگردانش، بهمنیار و ابوالعباس لوکری ادامه یافت.
- ۳- فلسفه ابن سینا در قرن ۶ هجری مورد انتقاد شدید غزالی و فخر رازی قرار گرفت و تا حدی از رونق افتاد.
- ۴- در قرن ۶ هجری شیخ سهروردی موسس فلسفه اشراق، فلسفه ابن سینا را به قلمرو جدیدی هدایت نمود.
- ۵- در قرن ۷ هجری خواجه نصیر الدین طوسی با توجه به حکمت اشراقی به احیای فلسفه اسلامی پرداخت و با نوشتن شرح استادانه بر کتاب اشارات ابن سینا به فلسفه مشاء رونق تازه ای بخشید.
- ۶- قطب الدین شیرازی (شاگرد طوسی) بزرگترین دایره المعارف اسلامی به نام (دره التاج) را به زبان فارسی تالیف نمود.
- ۷- در قرن ۸ هجری قطب الدین رازی کتاب محاکمات را نوشت و به ارزیابی شروح طوسی و فخر رازی بر کتاب اشارات ابن سینا پرداخت.
- ۸- در قرن ۱۱ هجری، « میرداماد » کوشید فلسفه ابن سینا را به روش اشراقی تفسیر کند.
- ۹- برای اولین بار ابوعلی سینا در کتاب اشارات تعبیر حکمت متعالیه را بکار برد اما فلسفه او به این نام مشهور نشد.
- ۱۰- صدر المتالیهین فلسفه خود را حکمت متعالیه نامید.
- ۱۱- یکی از بزرگترین مروجان فلسفه صدرایی در سالهای اخیر مرحوم علامه طباطبایی است.

نمونه سوالات کنکور سراسری سالهای گذشته درس دوم

۱- کدام عبارت با نظر پیشوایان اسلام درباره حکمت و طلب آن سازگار است؟ (سراسری ۹۷)

- ۱) منحصر به افرادی است که عقل آنان به کمال رسیده باشد.
- ۲) با وجود قرآن نیازی به جستجوی آن در منابع دیگر نیست.
- ۳) در هر کجا و با هر شخصی که باشد، باید به دنبال یافتن آن بود.
- ۴) موهبت خاص الهی است که از راه جستجو نمی توان آن را یافت.

۲- مفسر فلسفه اسلامی به روش اشراقی که بود و کدام حکیم فارابی را پس از چند قرن احیا کرد؟ (خارج کشور ۹۷)

- ۱) میرداماد - شیخ اشراق
- ۲) قطب الدین شیرازی - شیخ اشراق
- ۳) میرداماد - خواجه نصیرالدین طوسی
- ۴) قطب الدین شیرازی - خواجه نصیرالدین طوسی

۳- میان دو متفکر ذکر شده کدام یک متأثر از دیگری بوده است و کدام شخص به بررسی و داوری میان نظرات نصیرالدین طوسی و فخر رازی در مورد افکار ابن سینا پرداخت؟ (سراسری ۹۶)

- ۱) سهروردی از خواجه نصیر - سهروردی
- ۲) خواجه نصیر از سهروردی - میرداماد
- ۳) سهروردی از خواجه نصیر - قطب الدین رازی
- ۴) خواجه نصیر از سهروردی - قطب الدین رازی

۴- کدام متفکر فلسفه ابن سینا را به مسیر تازه ای هدایت کرد؟ (سراسری ۹۵)

- ۱) میرداماد
- ۲) فخر رازی
- ۳) شیخ اشراق
- ۴) خواجه نصیرالدین طوسی

۵- کدام مورد درباره خواجه نصیرالدین طوسی درست است؟ (خارج کشور ۹۵)

- ۱) شاگرد قطب الدین شیرازی بود.
- ۲) بزرگترین احیاگر فلسفه مشایی بود.
- ۳) شهاب الدین سهروردی از وی متأثر بود.
- ۴) شرحی جامع و نقادانه بر اشارات نوشت.

۶- کدام مورد عبارت را به نحو درستی کامل می کند؟ متفکران مسیحی در آغاز قرون وسطی ..... (سراسری ۹۴)

- ۱) گرایشات اصالت عقلی داشتند
- ۲) افکار ارسطو را نمی شناختند.
- ۳) با افکار فیلسوفان مسلمان آشنایی نداشتند.
- ۴) آثار افلاطون را در آکسفورد شرح می کردند.

۷- اسحاق بن حنین و حنین بن اسحاق که به ترتیب ... و ... بودند، به ترتیب مترجم کتاب ... و ... بودند. (سراسری ۹۰)

- ۱) پدر - پسر - فلسفی - طبی
- ۲) پدر - پسر - طبی - فلسفی
- ۳) پسر - پدر - فلسفی - طبی
- ۴) پسر - پدر - طبی - فلسفی

۸- مؤسس و مشوق بر دائر نمودن خزانه الحکمه به ترتیب ..... و .... و مترجم کتاب «شعر ارسطو» بود. (خارج کشور ۹۰)

- ۱) هارون الرشید - یحیی برمکی - اسحاق بن حنین
- ۲) یحیی برمکی - هارون الرشید - اسحاق بن حنین
- ۳) هارون الرشید - یحیی برمکی - ابوشرمتی بن یونس
- ۴) یحیی برمکی - هارون الرشید - ابوشرمتی بن یونس

۹- احیاگر فلسفه ی رو به افول مشاء در قرن هفتم، ..... و مؤلف کتاب « محاکمات » و مفسر فلسفه ی ابن سینا به روش اشراقی ..... بود. (خارج کشور ۹۰)

- ۱) **خواجه نصیرالدین طوسی - قطب الدین رازی - میرداماد**
- ۲) **خواجه نصیرالدین طوسی - قطب الدین شیرازی - شیخ اشراق**
- ۳) **شهاب الدین سهروردی - قطب الدین رازی - میرداماد**
- ۴) **شهاب الدین سهروردی - قطب الدین شیرازی - شیخ اشراق**

۱۰- مفسر فلسفه مشایی ابن سینا به روش اشراقی در قرن یازدهم..... و اصل کننده فلسفه اسلامی به مرتبه کمال خویش و حک مهرحکمت متعالیه بر آن و تثبیت شهرت آن.... بود و بزرگترین دایره المعارف فلسفی به زبان فارسی ، کتاب ..... اثر..... است.(سراسری ۸۹)

- ۱) **میرداماد - ابن سینا - محاکمات - قطب الدین رازی** ۲) **ملاصدرا - ابن سینا - دره التاج - قطب الدین شیرازی**
- ۳) **ملاصدرا - صدرالمتالهین - محاکمات - قطب الدین رازی** ۴) **میرداماد - صدرالمتالهین - دره التاج - قطب الدین شیرازی**

۱۱- احیاگر حکمت فارابی و بوعلی و هدایتگر همان حکمت به قلمرو جدید ، به ترتیب ..... و ..... بودند که اولی در قرن ..... و دومی در قرن ..... می زیست. (خارج کشور ۸۹)

- ۱) **شهاب الدین سهروردی - خواجه نصیر الدین طوسی - هفتم - ششم**
- ۲) **شهاب الدین سهروردی - خواجه نصیر الدین طوسی - ششم - هفتم**
- ۳) **خواجه نصیر الدین طوسی - شهاب الدین سهروردی - ششم - هفتم**
- ۴) **خواجه نصیر الدین طوسی - شهاب الدین سهروردی - هفتم - ششم**

۱۲- نو افلاطونیان... بودند و موسس بیت الحکمه یا خزانه الحکمه ... بود که به منظور... تأسیس شد.(سراسری ۸۸)

- ۱) **پیروان افلوپین - هارون الرشید - ترویج علوم جندی شاپور**
- ۲) **رهروان افلاطون - هارون الرشید - ترویج علوم جندی شاپور**
- ۳) **پیروان افلوپین - یحیی برمکی - ارائه جنبه فلسفی کتاب و سنت**
- ۴) **رهروان افلاطون ، یحیی برمکی، ارائه جنبه فلسفی کتاب و سنت**

۱۳- مفسر فلسفه ابن سینا به روش اشراقی ... در قرن... بود و اولین کاربرد حکمت متعالیه در کتاب... معمول گشت.(سراسری ۸۸)

- ۱) **میرداماد - یازدهم - اسفار**
- ۲) **میرداماد - یازدهم - اشارات**
- ۳) **علامه طباطبایی - چهاردهم - اسفار**
- ۴) **علامه طباطبایی - چهاردهم - اشارات**

۱۴- پدیدآور کتاب محاکمات کیست و هدف از تألیف آن چه بود ؟(سراسری ۸۶)

- ۱) **قطب الدین شیرازی - احیای حکمت فارابی و ابن سینا**
- ۲) **قطب الدین شیرازی - ارزیابی نظر موافق و مخالف ابن سینا**
- ۳) **قطب الدین رازی - ارزیابی نظر موافق و مخالف ابن سینا**
- ۴) **قطب الدین رازی - احیای حکمت فارابی و ابن سینا .**

۱۵- راجر بیکن که از پیشگامان اولیه نهضت رنسانس در مغرب زمین است از نظر علمی و فلسفی به ترتیب تحت تأثیر افکار..... قرار گرفت و مکتب..... اروپائیان تاثیر پذیرفته از فلسفه اسلامی است؟ (سراسری ۸۵)

(۱) ابن رشد و ابن سینا - اومانیسیم . (۲) ابن سینا و ابن هیثم - اومانیسیم .

(۳) ابن هیثم و ابن سینا - اصالت عقل . (۴) ابن هیثم و ابن رشد - اصالت عمل .

۱۶- اندیشه های فلسفی فلاسفه اسلامی که برای توجیه مسائل فلسفه دست به دامان حکمت مشاء شدند، به رشد کدام مکتب غربی کمک کردند؟ (سراسری ۸۴)

(۱) نقد گرایی . (۲) اصالت عمل . (۳) اصالت عقل . (۴) پندارگرایی .

۱۷- کدام فیلسوف تعبیر حکمت متعالیه را به کار برد اما فلسفه وی به این نام مشهور نشد؟ (سراسری ۸۳)

(۱) ابن سینا . (۲) سهروردی . (۳) فارابی . (۴) میرداماد .

۱۸- کدام فیلسوف از بزرگترین مروج فلسفه صدرایی در سالهای اخیر محسوب می شود؟ (سراسری ۸۲)

(۱) جلال الدین دوانی . (۲) علامه طباطبایی . (۳) میرزا مهدی اشتیانی . (۴) خواجه نصیر الدین طوسی .

۱۹- قطب الدین شیرازی کدام اثر معروف را در فلسفه اسلامی به زبان فارسی تألیف کرده است؟ (سراسری ۸۱)

(۱) دره التاج . (۲) رساله جمع بین رای دو حکیم . (۳) رساله شرح مابعدالطبیعه . (۴) محاکمات

۲۰- « ائولوجیا » بخشی از کدام کتاب است و چه کسی آن را ترجمه کرد؟ (سراسری ۸۰)

(۱) تاسوعات افلوپین - ابن ناعمه (۲) تاسوعات افلاطون - ابن ناعمه

(۳) جمهوری افلاطون - حنین بن اسحاق (۴) شعر ارسطو - اسحاق بن حنین

۲۱- کتاب محاکمات تألیف کدام فیلسوف و موضوع اصلی آن چیست؟ (سراسری ۷۷)

(۱) قطب الدین شیرازی - ارزیابی شرح خواجه طوسی و رازی بر اشارات ابن سینا

(۲) قطب الدین شیرازی - مقایسه حکمت مشاء و اشراق

(۳) قطب الدین رازی - ارزیابی شرح خواجه طوسی و رازی بر اشارات ابن سینا

(۴) قطب الدین رازی - مقایسه حکمت مشاء و اشراق .

۲۲- ابن سینا کدام فیلسوف را فاضل متأخرین نامیده است؟ (سراسری ۷۷)

(۱) ابن ناعمه (۲) اسکندر افرویدیسی (۳) افلوپین . (۴) حنین بن اسحاق .

۲۳- آشنایی غربیان با فلسفه اسلامی به چه کسی محدود شد که به نظر آنان، فلسفه اسلامی با این چهره به پایان

خود رسید؟ (سراسری ۷۶)

(۱) ابن سینا . (۲) ابن رشد . (۳) ابن ناعمه . (۴) ابن هیثم

۲۴- در زمینه ترجمه های فلسفی و آشنایی مسلمین با فلسفه یونان کدام گزینه صحیح است؟ (سراسری ۷۶)

(۱) ابن ناعمه کتاب اسکندر افرویدیسی را ترجمه و شرح کرد که ابن سینا او را شیخ یونان لقب داده است.

(۲) ابن سینا کتاب ائولوجیای افلوپین را که بخشی از تاسوعات است ، اصلاح و ترجمه کرد .

(۳) کندی ائولوجیای افلوپین را که بخشی از تاسوعات است اصلاح کرد.

(۴) ابو بشر متی بن یونس کتاب اسکندر افرویدیسی را ترجمه و شرح کرد که ابن سینا او را شیخ یونان لقب داده است.

۲۵- کدام یک از فلاسفه یونانی نزد مسلمین به " شیخ یونان " مشهور است و نام کتاب او چیست؟ (سراسری ۷۵)

تمرینات

۱- تأثیر تأسیس بیت الحکمه بر علم و فلسفه اسلامی را شرح دهید.

این محل، مرکز تجمع اهل علم و فلسفه و مترجمان کتب علمی و فلسفی از زبان های گوناگون بود.

۲- اندیشه اسلامی چه تأثیری در تفکر مغرب زمین داشت؟ به اختصار شرح دهید.

از قرن دوازدهم به تدریج آثار ابوعلی سینا و ابن رشد به لاتین ترجمه شد و در اختیار متفکران مسیحی مغرب زمین قرار گرفت. آنان از طریق آثار فلاسفه اسلامی، علاوه بر کسب شناخت گسترده تر از اندیشه های ارسطو با ابتکارات فیلسوفان اسلامی که در راه سازگار کردن اعتقادات دینی با استدلال های عقلی گام های بلندی برداشته بودند، آشنا شدند. تا جایی که از قرن سیزدهم به بعد عنصر درخشان عقل که در فلسفه اسلامی جایگاهی خاص داشت، بر فرهنگ مسیحی تأثیری آشکار به جا نهاد.

۳- چرا راه یافتن ایرانیان به دربار خلافت عباسی یک واقعه مهم به شمار می رود؟

زیرا خلافت عباسیان به یاری ایرانیان استوار شد و بعضی از نخستین خلفای عباسی در محیط هایی ایرانی تربیت شدند و وزرا و درباریانشان نیز ایرانیانی فرهنگ دوست بودند لذا، با راهنمایی وزیران و مشاوران ایرانی و دانش پرور، زمینه برای تحولی علمی و فرهنگی فراهم شد.

۴- چگونگی آشنایی متفکران مسیحی مغرب زمین با آرای ارسطو را شرح دهید.

از قرن دوازدهم به تدریج آثار ابوعلی سینا و ابن رشد به لاتین ترجمه شد و در اختیار متفکران مسیحی مغرب زمین قرار گرفت. آنان از طریق آثار فلاسفه اسلامی، علاوه بر کسب شناخت گسترده تر از اندیشه های ارسطو با ابتکارات فیلسوفان اسلامی که در راه سازگار کردن اعتقادات دینی با استدلال های عقلی گام های بلندی برداشته بودند، آشنا شدند. تا جایی که از قرن سیزدهم به بعد عنصر درخشان عقل که در فلسفه اسلامی جایگاهی خاص داشت، بر فرهنگ مسیحی تأثیری آشکار به جا نهاد.

۵- نهضت ترجمه چه تأثیری در انتقال علوم و فلسفه یونان داشت؟

نوابی مانند ابونصر فارابی و شیخ الرئیس ابوعلی سینا و متفکران بزرگ دیگر از طریق آثار ترجمه شده، با حکمای یونان هم سخن شدند و آرای آنها را نقد کردند و نظام فلسفی نوینی را سامان بخشیدند. این نظام فلسفی ضمن برخورداری از آرای افلاطون و به خصوص ارسطو، اندیشه های جدیدی را نیز در برداشت که سبب گسترش هر یک از نظام های فلسفی گذشته، می شد

نمونه سوالات متن تألیفی درس دوم

۱- تعیین کنید کدام گزینه صحیح و کدام یک غلط می باشد؟

- (الف) حوزه های فلسفی و علمی از یونان به انطاکیه انتقال یافت. **نادرست**
(ب) مورخان فلسفه اصالت عقل اروپائیان را در عصر جدید تا حدود زیادی متأثر از فلسفه اسلامی می دانند. **درست**
(ج) متفکران مسیحی در آغاز قرون وسطی افکار ارسطو را نمی شناختند. **درست**
(د) اولین کاربرد حکمت متعالیه در کتاب اشارات و تنبیهات و توسط ملاصدرا معمول گشت. **نادرست**

۲- جاهای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید .

- (الف) قطب الدین شیرازی بزرگترین دایره المعارف فارسی را به نام ..... تالیف نمود . **دره التاج**
(ب) مؤسس و مشوق بر دایره نمودن خزانه الحکمه به ترتیب ..... و ..... و مترجم کتاب « شعر ارسطو » ..... بود.
هارون الرشید، یحیی برمکی، ابوبشر متی بن یونس
(ج) احیاگر فلسفه ی رو به افول مشاء در قرن هفتم، ... و مؤلف کتاب « محاکمات ».... بود و مفسر فلسفه ابن سینا به روش اشراقی ..... بود . **خواجه نصیرالدین طوسی - قطب الدین رازی - میرداماد**
(د) ..... واصل کننده فلسفه اسلامی به مرتبه کمال خویش و حکم مهر حکمت متعالیه بر آن و تثبیت شهرت آن بود. **ملاصدرا**
۳- **هریک از گزینه های سمت راست با یکی از گزینه های سمت چپ مناسبت دارد. آنها را در کنار هم بنویسید.**

(الف) کتاب محاکمات	۱- محل تجمع اهل علم و فلسفه
(ب) بیت الحکمه	۲- خواجه طوسی
(ج) فاضل متاخرین	۳- قطب الدین رازی
(د) بزرگترین احیاگر فلسفه مشایی	۴- اسکندر افروسی

۴- به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید .

- (الف) دو واقعه مهمی که در زمان خلافت عباسیان موجب پیدایش نهضت ترجمه شد ، کدامند؟ **راه یافتن ایرانیان به دستگاه خلافت - مرکزیت بغداد برای خلافت اسلامی**
(ب) به چه دلیل فلسفه اسلامی در آغاز به فلسفه مشاء معروف شد ؟ **به جهت غلبه گرایش ارسطویی**
(ج) حوزه ای فلسفی و علمی که در انتقال دانش از یونان به فرهنگ اسلامی نقش بسزایی داشت و شهری اسلامی که در نهضت ترجمه نقش موثر و اساسی ایفا کرد ، کدامند؟ **اسکندریه - بغداد**
(د) مفسر فلسفه اسلامی به روش اشراقی که بود و کدام حکیم، حکمت فارابی را پس از چند قرن احیا کرد؟ **میرداماد، خواجه طوسی**
(و) کدام متفکر فلسفه ابن سینا را به مسیر تازه ای هدایت کرد؟ **شیخ اشراق**
۵- به سوالات زیر پاسخ تشریحی دهید.

(الف) چگونگی اشنایی ایرانیان قبل از اسلام با فرهنگ یونانی را بطور خلاصه توضیح دهید. **اندکی پیش از فتوحات مسلمانان ، انوشیروان ساسانی در خوزستان مدرسه ای تاسیس کرد و بسیاری از کتب سریانی، هندی و یونانی را در آنجا گرد آورد. این مدرسه هفت تن از فلاسفه ی نو افلاطونی را که از آتن اخراج شده بودند را به استادی پذیرفت و به آنان اجازه داد که دانش خود را منتشر سازند. بدین ترتیب ایرانیان قبل از تسلط مسلمانان با فرهنگ یونانی آشنا شده بودند.**

(ب) تأثیر عقلانیت ابن سینا و ابن رشد در فرهنگ غربی چگونه بود؟ تأثیر عقلانیت ابن سینا و ابن رشد در فرهنگ غرب به حدی است که مورخان فلسفه اصالت عقل اروپائیان را در عصر جدید تا حد زیادی متأثر از فلسفه ی اسلامی می دانند.

(ج) کدام عامل سبب شد که از قرن ۱۳ میلادی به بعد عنصری به نام عقل بر فرهنگ مسیحی تأثیر گذارد؟ **از قرن سیزدهم به بعد و از طریق ترجمه آثار ابوعلی سینا و ابن رشد به لاتین، متفکران مسیحی مغرب زمین، علاوه بر کسب شناخت گسترده تر از اندیشه های ارسطو با ابتکارات فیلسوفان اسلامی که در راه سازگار کردن اعتقادات دینی با استدلال های عقلی گام های بلندی برداشته بودند، آشنا شدند. تا جایی که عنصر درخشان عقل که در فلسفه ی اسلامی جایگاهی خاص داشت ، بر فرهنگ مسیحی تأثیری آشکار به جا نهاد.**